

« zurück blättern vor »

KURFIRST subst. m., ab 1551; auch *kierferst*, *korfierst*, *korfirst*, *krufierst*, *kufierst*, *kurfierst*, *kurfiest*, *kurfirszt*, *kurfirzst*; ‘adliges Mitglied im Gremium zur Wahl des Kaisers im Heiligen Römischen Reich’ – ‘książę dawnej Rzeszy Niemieckiej mający przywilej obierania cesarza, elektor’: 1551 KromRozm I K3, SPXVI ○ 1560 KrowObr 35, SPXVI *piąty Grzegorz Pápiész nayprzednieyşe Biskupy w páństwie Cefárskim Kurfirštámi / to iest / Książęty vtzynił náprzednieyszymi / Arcybiskupá Mogunckiego / Kolońskie⁹⁰ / y Trewireńskiego.* ○ 1582 StryjKron 512, SPXVI *Wenclaw Cefarz od Korfirftow y od włafnych Mieczczan Wiedeńskich był poimány.* ○ 1632 BirkEgz 8, SP17 *Luther [...] do Kurfirzta zeznawa, iż z dyabłem więcey ziadł soli niż korzec.* ○ (1661) 1960 Merk.Pol. 108 *Kupcy portugalscy proponują kurfirstowi palatynusowi wystawić w Heydelberku [...] commercia wielkie.* ○ 1681 GdacKon 35, SP17 *mawiał często on chwalebny Kurfirst Sáski Jan Jerzy.* ○ 1745 DanOstSwada IV 70, SP17 *W tych dniach Pofet Kurfirzta Imści Bawarskiego stanął tu w Domu nášzym.* ○ 1793–1794 Oss. Bay. 2, L *Zyli sobie tak dobrze i może lepiey, iak iaki Niemiecki kurfirft.* ○ 1843–1855 Moracz.Dzieje V 87, DOR *Odebrali rozkaz udania się do Rzeszy Niemieckiej i przedstawienia kurfirstom całej sprawy elekcyjnej.* ○ 1890 Kraus.Unrug. I 39, DOR *Nienasycona ambicja i chęć wydostania się ze skromnej roli kurfirsza małego saskiego państewka na szeroką widownię europejskich wypadków (...) były dominującymi cechami charakteru Fryderyka Augusta saskiego.* – (SŁA), SPXVI, CN, TR, L (zan.), SWIL, SW, LSP, DOR (hist.). ◇ **Var:** *kierferst* subst. m., [hapax] 1564 BielKron 290v, SPXVI – nur SPXVI; *korfierst* subst. m., [hapax] 1564 BielKron 324v, SPXVI – nur SPXVI; *korfirst* subst. m., [hapax] 1582 StryjKron 512, SPXVI – nur SPXVI; *krufierst* subst. m., [hapax] 1564 BielKron 194v, SPXVI – nur SPXVI; *kufierst* subst. m., [einzQu.] 1564 BielKron 228v, SPXVI – nur SPXVI; *kurfierst* subst. m., 1564 BielKron 227v, SPXVI ○ [LBel.] (1611–1640) 1735 Vol.Leg.3 3, L – (SŁA), SPXVI, L (zan.), SW (stp.); *kurfiest* subst. m., [hapax] 1564 BielKron, SPXVI – nur SPXVI; *kurfirst* subst. m., 1560 KrowObr 35, SPXVI ○ [LBel.] 1843–1855 Moracz.Dzieje V 87, DOR – (SŁA), SPXVI, CN, TR, L (zan.), SWIL, SW, LSP, DOR (hist.); *kurfirszt* subst. m., 1564 OrzQuin I4, SPXVI ○ 1890 Kraus.Unrug. I 39, DOR – SPXVI, SW, DOR (rzad.); *kurfirzst* subst. m., [hapax] 1564 BielKron 215v, SPXVI – nur SPXVI. ◇ **Etym:** nhd. *Kurfürst* subst. m., ‘Wahlfürst im alten Reich, Fürst mit dem Recht der Kaiserwahl’, GRI. ◇ **Konk:** *elektor* subst. m., bel. seit 1564, SPXVI, zuerst geb. CN. ◇ **Der:** *kurfurstwo* subst. n., [hapax] 1561 ConfKwiat ff4, SPXVI; *kurfierstki* adj., [hapax] 1564 BielKron 237, SPXVI; *kurfierstow* adj., [hapax] 1564 BielKron 229, SPXVI; *kurfirstow* adj., [hapax]

1564 BielKron 204v marg, SPXVI; *kurfierstwo* subst. n., 1564 BielKron 232v, SPXVI, zuerst geb. SW; *kurfirstwo* subst. n., 1609 Boter. 114, L, zuerst geb. CN; *kurfirsztowy* adj., [hapax] 1633 Birk.Ex. 16, L, zuerst geb. L; *kurfirstowa* subst. f., ‘die Frau des Kurfürsten’, (1661) 1960 Merk.Pol. 426, zuerst geb. SW; *kurfirstowski* adj., (1661) 1960 Merk.Pol. 282, zuerst geb. SW; *kurfirstowy* adj., zuerst geb. SWIL; *kurfirstówna* subst. f., ‘die Tochter des Kurfürsten’, [hapax] †1884 Kalic., Sw, zuerst geb. Sw.

« zurück blättern vor »